СТАНОВИЩЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

от 9 ноември 2018 година

относно националното законодателство, което ще бъде прието с оглед на установяването на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка

(CON/2018/49)

Въведение и правно основание

На 18 юли 2018 г. Европейската централна банка (ЕЦБ) получи искане от Министъра на финансите за становище относно проект за изменения в Закона за кредитните институции, Закона за Българската народна банка и Закона за възстановяване и преструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници. На 11 октомври 2018 г. ЕЦБ получи второ искане от Министъра на финансите за становище относно преработения проект за изменение на Закона за кредитните институции и Закона за Българската народна банка (наричан по-нататък „законопроектът“).

ЕЦБ е компетентна да даде становище на основание член 127, параграф 4 и член 282, параграф 5 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 2, параграф 1, трето и шесто тире от Решение 98/415/ЕО на Съвета[1], тъй като законопроектът се отнася до Българската народна банка (БНБ), до правилата, приложими за финансовите институции, доколкото те съществено влияят върху стабилността на финансовите институции и пазарите, и до задачите на ЕЦБ във връзка с пруденциалния надзор над кредитните институции съгласно член 127, параграф 6 от Договора. Управителният съвет прие настоящото становище съгласно член 17.5, изречение първо от Процедурния правилник на Европейската централна банка.

1. Цел на законопроекта

1.1 *Въведение*

Законопроектът е изготвен в по-широкия контекст на искането за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ, което Република България отправи на 18 юли 2018 г. в съответствие със съществуващите процедури, предвидени в член 7 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета[2] (наричан по-нататък „Регламентът за ЕНМ“) и в

1 Решение 98/415/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. за консултирането на националните власти с Европейската централна банка по отношение на проектите за законодателни разпоредби (ОВ L 189, 3.7.1998 г., стр. 42).

2 Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 29.10.2013 г., стр. 63).

Решение ЕЦБ/2014/5 на Европейската централна банка относно тясното сътрудничество[3]. Във връзка с това със законопроекта се правят промени в националното законодателство с цел да се изпълнят предпоставките за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и националния компетентен орган на държава членка, чиято парична единица не е еврото, за да може ЕЦБ да изпълнява задачите си, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции, установени във въпросната държава членка.

1.2 *Роля на ЕЦБ и БНБ след установяването на тясно сътрудничество*

Съгласно законопроекта в Закона за кредитните институции[4] се създава нова глава единадесета „а“, за да се гарантира, че БНБ ще спазва насоките и исканията на ЕЦБ и ще предприеме необходимите мерки за изпълнение на правните актове на ЕЦБ, приети съгласно Регламента за ЕНМ, включително като издава необходимите административни актове. В законопроекта се уточнява, че с оглед на изпълнението на надзорните задачи по отношение на значимите кредитни институции и в контекста на общите процедури БНБ ще издава индивидуални административни актове единствено по искане на ЕЦБ и в пълно съответствие с него, а с оглед на изпълнението на надзорните задачи по отношение на по-малко значимите кредитни институции БНБ ще издава индивидуални административни актове в съответствие с исканията на ЕЦБ дотолкова, доколкото ЕЦБ е отправила такива. Съгласно законопроекта БНБ е длъжна да уведоми своевременно ЕЦБ за издадените административни актове.

В законопроекта е предвидено и изпълнението на макропруденциални задачи съгласно член 5 от Регламента за ЕНМ, като се уточнява, че БНБ ще изпълнява исканията на ЕЦБ за прилагането на по-високи изисквания за капиталови буфери или за прилагането на по-строги мерки, имащи за цел отстраняването на системните или макропруденциалните рискове.

1.3 *Обмен на поверителна информация*

Със законопроекта се правят изменения както в Закона за кредитните институции, така и в Закона за Българската народна банка[5], с които се цели да се гарантира, че с оглед на обмена на информация в рамките на установеното с ЕЦБ тясно сътрудничество съгласно Регламента за ЕНМ БНБ ще предоставя на ЕЦБ цялата информация, необходима за изпълнението на задачите на ЕЦБ съгласно посочения регламент, включително информацията, която съставлява банкова и професионална тайна.

1.4 *Надзорни такси*

Със законопроекта се допълва Законът за Българската народна банка, като се предвижда задължение за БНБ да събира годишни такси за покриване на административните си разходи, свързани с надзора и преструктурирането на кредитните институции в съответствие с наредба на БНБ.

---

3 Решение ЕЦБ/2014/5 на Европейската централна банка от 31 януари 2014 г. относно тясното сътрудничество с националните компетентни органи на участващите държави членки, чиято парична единица не е еврото (ОВ L 198, 5.7.2014 г., стр. 7).

4 Обн. в Държавен вестник, бр. 59 от 21 юли 2006 г.

5 Обн. в Държавен вестник, бр. 46 от 10 юни 1997 г. Вж. член 4, алинея 2.

1.5 *Управление на БНБ*

Със законопроекта настоящата разпоредба в Закона за Българската народна банка, съгласно която подуправителят на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“, осъществява надзор съгласно определен в закон ред и издадените за неговото прилагане нормативни актове[6], се заменя с разпоредба, която предвижда, че надзорът върху банковата система ще се осъществява от същия подуправител в условията на тясно сътрудничество с ЕЦБ. Със законопроекта се изменят разпоредбите на Закона за Българската народна банка във връзка с компетенциите на управителния съвет на БНБ, за да се уточни, че следните правомощия по отношение на кредитните институции ще се упражняват в съответствие с тясното сътрудничество, установено с ЕЦБ съгласно член 7 от Регламента за ЕНМ: i) издаване, отказ за издаване и отнемане на лицензи на кредитни институции; ii) прилагане на надзорни мерки и мерки за ранна намеса; iii) даване на одобрения, разрешения и съгласия в случаите, предвидени в националното право и в правото на Съюза. Освен това съгласно законопроекта след установяването на тясно сътрудничество правилата за независимостта на БНБ, управителя и членовете на управителния съвет на БНБ[7] няма да се прилагат по отношение на ЕЦБ във връзка с изпълнението на задачите ѝ по Регламента за ЕНМ.

1.6 *Предоставяне на информация с цел извършването на цялостна оценка на кредитните институции, установени в Република България*

Със законопроекта в преходните и заключителните разпоредби на Закона за кредитните институции се вмъква нов параграф 13а, с който за установените в Република България кредитни институции се създава задължение да предоставят на ЕЦБ и на трети лица, които извършват дейности от нейно име, цялата необходима информация, свързана с оценките на ЕЦБ, които се изискват за участието в единния надзорен механизъм. По-специално, кредитните институции ще са длъжни да предоставят информация на ЕЦБ и да ѝ осигурят достъп до счетоводните си регистри и системи. Кредитните институции ще са длъжни да предоставят на ЕЦБ и достъп до служебните си помещения и до служебните помещения на предприятията, включени в надзора на консолидирана основа, за да извършва тя проверки на място.

1.7 *Глоби и санкции*

Съгласно законопроекта административнонаказателните разпоредби на Закона за кредитните институции ще се прилагат по отношение на издадените от ЕЦБ искания за налагане на имуществени санкции или глоби в контекста на тясното сътрудничество.

1.8 *Прекратяване на тясното сътрудничество*

Съгласно законопроекта разпоредбите на Закона за кредитните институции във връзка с тясното сътрудничество ще престанат да се прилагат: 1) от датата на прекратяване на тясното сътрудничество по член 7 от Регламента за ЕНМ; или 2) от датата, на която

6 Вж. член 20, алинея 3 от Закона за Българската народна банка.

7 Вж. член 44 от Закона за Българската народна банка.

дерогацията по член 139 от Договора се отменя по отношение на Република България в съответствие с член 140, параграф 2 от Договора.

2. Общи забележки

2.1 ЕЦБ приветства законопроекта като част от процеса, който води до установяването на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ съгласно член 7 от Регламента за ЕНМ. ЕЦБ отбелязва, че искането и приемането на настоящото становище са необходими на основание член 2 и член 3, параграф 2, буква б) от Решение ЕЦБ/2014/5.

2.2 Следва да се подчертае, че съгласно член 7, параграф 2 от Регламента за ЕНМ и член 3, параграф 2, буква б) от Решение ЕЦБ/2014/5 настоящото становище се отнася до националното законодателство, което Република България ще приеме, за да гарантира, че правните актове, приети от ЕЦБ съгласно Регламента за ЕНМ, са обвързващи и подлежащи на изпълнение в Република България и че БНБ е длъжна да приеме поисканите от ЕЦБ мерки по отношение на поднадзорните лица в съответствие с член 7, параграф 4 от Регламента за ЕНМ.

2.3 Настоящото становище не засяга оценката, която ЕЦБ ще направи в съответствие с член 4 от Решение ЕЦБ/2014/5, която ще включва по-широка оценка на съответното национално законодателство, като се вземе предвид практическото му прилагане.

3. Забележки във връзка с тясното сътрудничество между ЕЦБ и БНБ

3.1 *Установяване и прекратяване на тясното сътрудничество*

3.1.1 ЕЦБ приветства създаването на нова глава единадесета „а“ в Закона за кредитните институции, която има за цел да уреди по последователен начин няколко аспекта на установяването и действието на тясното сътрудничество с ЕЦБ. Приема се, по-специално, че новата глава единадесета „а“ ще се тълкува в съответствие с другите разпоредби на Закона за кредитните институции, така че упражняването на пруденциалния надзор върху кредитните институции, установени в Република България, ще се осъществява съгласно рамката, предвидена в Регламента за ЕНМ.

3.1.2 ЕЦБ приветства и обстоятелството, че прилагането на новата глава единадесета „а“ ще бъде свързано с продължителността на тясното сътрудничеството между ЕЦБ и БНБ, считано от датата, на която то ще започне съгласно посоченото в решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество, до прекратяването му или съгласно член 7 от Регламента за ЕНМ, или от датата, на която дерогацията по член 139 от Договора се отменя по отношение на Република България в съответствие с член 140, параграф 2 от Договора. С този подход ще се улесни преходът от едната към другата система и ще се осигури яснота по отношение на приложимата правна уредба преди, по време на и след тясното сътрудничество.

3.2 *Роля на ЕЦБ и БНБ след установяването на тясно сътрудничество*

3.2.1 С цел да се гарантира, че поднадзорните лица и групи, установени в държава членка с тясно сътрудничество, ще бъдат в положение, сравнимо с положението на поднадзорните лица и групи, установени в държава членка от еврозоната, като предпоставки за установяването на тясно сътрудничество член 7 от Регламента за ЕНМ предвижда, че държавата членка, която отправя искането, трябва да гарантира, че нейният национален компетентен орган ще спазва всички насоки и искания на ЕЦБ, както и че тази държава трябва да е приела необходимото национално законодателство, за да гарантира, че нейният национален компетентен орган ще бъде задължен да приеме поисканите от ЕЦБ мерки по отношение на кредитните институции. Това изискване е разгърнато в член 3, параграф 2, буква а) от Решение ЕЦБ/2014/5, съгласно който съответното национално законодателство трябва да гарантира, че актовете, приети от ЕЦБ съгласно Регламента за ЕНМ, са обвързващи и подлежащи на изпълнение.

3.2.2 В този контекст ЕЦБ приветства разпоредбите на законопроекта, с които се гарантира, че БНБ ще спазва насоките и исканията на ЕЦБ и ще приеме необходимите мерки, включително издаването на индивидуални административни актове, за да изпълнява правните актове на ЕЦБ, приети съгласно Регламента за ЕНМ. По-специално, ЕЦБ приема, че целта на разпоредбите на законопроекта е да се гарантира, че горепосочените изисквания ще бъдат изпълнени и че ЕЦБ ще може да упражнява надзорните си задачи съгласно рамката за тясно сътрудничество.

3.2.3 Освен това ЕЦБ приветства направеното в законопроекта уточнение във връзка с упражняването на надзорните задачи по отношение на значимите и по-малко значимите кредитни институции, по-специално, че БНБ ще действа само по искане на ЕЦБ за надзора върху значимите кредитни институции и в контекста на общите процедури.

3.3 *Управление на БНБ*

Разпоредбите на законопроекта във връзка с управлението на БНБ подобряват яснотата и гарантират последователност в управлението на БНБ, като предвиждат, че надзорните задачи на БНБ ще се изпълняват съгласно рамката на установеното с ЕЦБ тясно сътрудничество.

3.4 *Обмен на информация*

ЕЦБ приветства разпоредбите на законопроекта във връзка с обмена на информация съгласно установената с Регламента за ЕНМ рамка, които ще гарантират, че няма да се появи несигурност по отношение на режима, приложим спрямо обмена на информация в контекста на тясното сътрудничество.

3.5 *Надзорни такси*

Във връзка с възможността БНБ да събира годишни такси от поднадзорните лица, по-специално по отношение на банковия надзор, приема се, че тази разпоредба от законопроекта попада в обхвата на член 30, параграф 5 от Регламента за ЕНМ, а именно правото на националните компетентни органи да налагат такси в съответствие с националното право, доколкото на ЕЦБ не са възложени задачи по надзора, или с оглед на

разходите за сътрудничество с ЕЦБ и за нейното подпомагане, както и за изпълнение на нейните инструкции.

3.6 *Предоставяне на информация с цел извършването на цялостна оценка на кредитните институции, установени в Република България*

3.6.1 ЕЦБ приема, че целта на законопроекта е да се осигури спазването на поетото от Република България задължение да предоставя на ЕЦБ цялата информация, която тя може да изиска за установените в тази държава членка кредитни институции с цел да им направи цялостна оценка, в съответствие с член 7, параграф 2, буква б) от Регламента за ЕНМ. По-специално, приема се, че органът, поискал консултацията, изпълнява това задължение, като налага задължения пряко на кредитните институции.

3.6.2 Въпреки това се подчертава, че не следва да се счита, че с този подход се засяга положението на ЕЦБ спрямо българските кредитни институции или че ѝ се възлагат правомощия, които могат да надхвърлят предвиденото в Регламента за ЕНМ. Както беше споменато по-горе, дори след установяването на тясно сътрудничество БНБ ще продължи да бъде органът, който отговаря за приемането на решенията, чиито адресати са българските кредитни институции. Приема се, че това ще е така и за целите на оценките, които са необходими с оглед на установяването на тясно сътрудничество в съответствие с Договора и Регламента за ЕНМ.

Настоящото становище ще бъде публикувано на уебсайта на ЕЦБ.

Съставено във Франкфурт на Майн на 9 ноември 2018 година.

[подпис]

Председател на ЕЦБ

Mario DRAGHI